

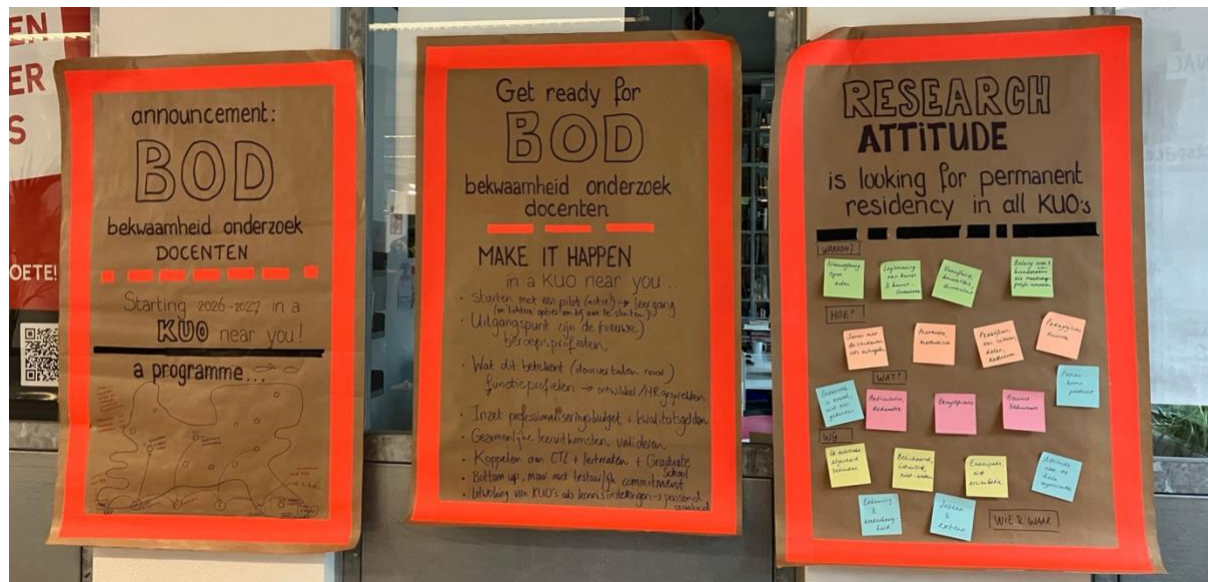
Professionalisering aanBOD:

De ontwikkeling van een gezamenlijk trainingsprogramma

Sessie vanuit de Commissie Onderzoek o.l.v. Fabiola Camuti (HKU), Miriam Rasch (WdKA) en Debbie Straver (lectorenplatform kunst ≈ onderzoek / HKU)

In één van de adviezen van de werkgroep Onderzoek in Onderwijs staat het voorstel om met de KUO's gezamenlijk een trainingsprogramma te ontwikkelen voor de bekwaamheid onderzoeksvaardigheden docenten – kortweg: BOD. Tijdens deze sessie kregen collega's de kans om mee te denken over hoe dit er concreet uit zou kunnen komen te zien.

Na een korte introductie van de drie adviezen, zijn we in een Worldcafe aan drie tafels aan de slag gegaan met de aanwezige bestuurders, directeuren, onderzoekers, beleidsmedewerkers, studieleiders en onderwijs- en onderzoekscoördinatoren.

MAKE THE PROGRAM

In deze tafelronde werd verkend hoe de onderzoekstraining inhoudelijk vorm zou moeten krijgen. De input richt zich op de inhoudelijke opbouw van het BOD-programma: welke thema's erin thuishoren, hoe het programma er globaal uit ziet en welke onderzoeksvaardigheden worden aangeleerd, geoefend en getoetst.

Een belangrijk uitgangspunt is dat het programma een doorlopende leerlijn biedt, waarin docenten zich kunnen ontwikkelen van BOB (basisniveau) naar BOD (bekwaamheid op een verdiept en verbreed niveau). Daarbij werd benadrukt dat de training op drie niveaus moet worden aangeboden, zodat er kan worden aangesloten bij de diversiteit aan ervaring en behoeften van docenten binnen het KUO:

- **Verkennd** – introductie van onderzoeksattitudes, basisbegrippen, oriëntatie op methoden en positionering binnen kunstonderwijs
- **Verdiepend** – verdieping in specifieke onderzoeksmethoden, methodologische keuzes, kritische reflectie en toepassing in eigen onderwijscontext
- **Verbredend** – ruimte voor persoonlijke of disciplinespecifieke onderzoekstrajecten, inclusief aandacht voor hybride, experimentele of belichaamde vormen van onderzoek

Hiermee kan een modulair aanbod worden samengesteld dat recht doet aan de verschillende situaties en leerwensen van docenten, en dat verdere professionele ontwikkeling stimuleert.

Een gezamenlijke aanpak binnen het KUO werd als essentieel gezien. Het ophalen en bundelen van bestaande expertise is daarbij de eerste stap. Deze expertise is onder andere aanwezig binnen het lectorenplatform en de verschillende professionaliseringstrajecten die reeds bestaan binnen de opleidingen.

Daarnaast is het van belang dat alle vakdocenten die onderzoek onderwijzen expliciet aansluiten bij de nieuwe opleidingsprofielen. Voor de verdiepende en verbredende modules werd geopperd om, naast vaardigheden, ook te werken met methodologische specialisaties en met begeleiding rondom individuele of disciplinespecifieke onderzoekstrajecten. Hierdoor sluit het programma aan bij de diversiteit van onderzoek binnen de kunsten en bij de praktijk van docenten zelf.

MAKE IT HAPPEN

In deze tafelronde werd geïnventariseerd wie en wat er binnen de kunsthogescholen nodig is om een gezamenlijke onderzoekstraining (BOD) daadwerkelijk vorm te geven en te organiseren. De gesprekspunten richtten zich op verantwoordelijkheden, organisatie, HR-perspectieven, bekostiging en samenwerking binnen het KUO.

De groep benadrukte dat een gezamenlijke BOD-training alleen succesvol kan worden ontwikkeld en aangeboden wanneer er aandacht is voor zowel personele als (infra)structurele voorwaarden. De belangrijkste inzichten waren als volgt:

1. Begin met een pilot

Er werd sterk gepleit voor het starten van een pilottraject als concrete eerste stap. Dit creëert een lichte instapmogelijkheid voor opleidingen om aan te haken en biedt ruimte om het leergangmodel stap voor stap te ontwikkelen en te testen.

2. Sluit aan bij de nieuwe beroepsprofielen

De nieuwe beroepsprofielen vormen de inhoudelijke basis. De onderzoekstraining moet hier direct op aansluiten, zodat BOD een logisch onderdeel wordt van het professionaliseringscontinuüm binnen de KUO's.

3. Doorvertaling naar HR- en functieprofielen

De aansluiting bij beroepsprofielen betekent dat de ontwikkeling van BOD ook moet worden vertaald naar:

- Functiebeschrijvingen en resultaatprofielen,
- HR-gesprekscyclus (ontwikkelgesprekken, functioneren & beoordelen)
- en de doorontwikkeling van loopbaanpaden/carrièreperspectief voor docenten.

Hierdoor wordt onderzoeksbekwaamheid zichtbaar en structureel ingebed.

4. Bekostiging en middelen

Voor de financiering werd voorgesteld te werken met een combinatie van:

- professionaliseringbudget
- kwaliteitsgelden

Daarnaast werd benoemd dat gezamenlijke leeruitkomsten moeten worden gevalideerd, zodat een gedeelde kwaliteitsstandaard ontstaat.

5. Verbinding met bestaande structuren

De uitvoering van de BOD-training kan worden versterkt door deze te koppelen aan bestaande infrastructuren zoals:

- Centres for Teaching and Learning (CTL's)
- Lectoraten
- Graduate School(s) / derde-cyclus-trajecten

Hiermee kan gebruik worden gemaakt van aanwezige expertise en wordt de BOD ingebed in bredere onderzoeks- en onderwijsontwikkeling.

6. Organisatie en eigenaarschap

De groep gaf aan dat de aanpak zowel bottom-up moet worden gedragen door docenten, onderzoekers en teams, als top-down moet worden gesteund door bestuurders. Bestuurlijk commitment is essentieel voor duurzame implementatie, net als een heldere bepaling van:

- programmatisch eigenaarschap
- wie de trainingen verzorgt
- waar deze worden aangeboden

7. Passend binnen de KUO's als kennisinstellingen

Tot slot werd benadrukt dat de verdere uitwerking moet aansluiten bij de identiteit van de KUO-sector als kennisinstelling. Dat betekent dat het aanbod artistiek, onderzoeksmatig en contextspecifiek moet zijn, en recht moet doen aan de diversiteit van disciplines en kunstpraktijken.

MAKE IT WORK

Aan deze tafel werd nagedacht over manieren om in de gehele KUO-sector **een duurzame onderzoekscultuur** te versterken, zodat zowel dit professionaliseringsaanbod als de bredere adviezen daadwerkelijk kunnen landen in onderwijs en onderzoek.

De groep reflecteerde eerst op **waarom** het stimuleren van een onderzoekscultuur essentieel is:

- Nieuwsgierigheid, openheid en het actief delen van kennis
- Het legitimeren en verder positioneren van kunst en kunstonderzoek
- Verhoging van kwaliteit en diversiteit in onderwijs en praktijk
- Relevantie voor kunstenaars die maatschappelijk werken en publiek handelen

Vervolgens kwam aan bod **hoe** deze cultuur gestimuleerd kan worden:

- Door onderzoek samen met studenten vorm te geven
- Door aandacht te besteden aan methoden en methodisch handelen
- Door praktijken rondom citeren, delen, documenteren en refereren te versterken
- Door meer pedagogische ruimte te creëren voor twijfel, experiment en proces
- Door nadruk te leggen op proces boven product

De groep benoemde daarna **wat er nodig is** om dit binnen het KUO mogelijk te maken:

- Onderzoek zichtbaar maken als een integraal onderdeel van alle rollen — niet alleen verbonden aan onderzoekers of lectoren
- Versterking van articulatie en argumentatie rondom onderzoekspraktijken
- Demystificatie van onderzoek: toegankelijk, begrijpelijk, toepasbaar
- Werken aan bewust en bekwaam onderzoekshandelen
- Emancipatie in plaats van assimilatie: onderzoeksvormen laten ontstaan vanuit de kunstpraktijk zelf
- Bewaking van artistieke eigenheid: ruimte voor het belichaamde, intuïtieve en het niet-weten

Tot slot werd stilgestaan bij **wie hiervoor verantwoordelijk is** en **waar dit verankerd moet worden**:

- Aandacht voor onderzoekscultuur in de volledige organisatie: bestuur, staf, opleidingen én praktijk
- Erkenning en wederkerigheid tussen onderwijs, onderzoek en praktijk
- Versterking van verbindingen, zowel intern binnen opleidingen als extern in netwerken en partnerschappen

VERVOLG

De uitkomsten van de gesprekken en de posters worden meegenomen in de verdere ontwikkeling van een (pilot)onderzoekstraining Bekwaamheid Onderzoeksvaardigheden Docenten. Alle onderdelen vragen nog om verdere uitwerking en aanscherping.

De werkgroep Onderzoek in Onderwijs o.l.v. Fabiola Camuti heeft - nu alle drie de adviezen zijn opgeleverd - een voorstel bij de werkgroep Onderzoek ingediend om de adviezen ook daadwerkelijk te kunnen opvolgen, implementeren en evalueren binnen het KUO. De ontwikkeling van de BOD-training is daar onderdeel van.

Het thema van *Onderzoek in Onderwijs* wordt meegenomen als subthema onder “Onderzoek” in de komende KUO-sectoragenda.